

Perustulo toteutettuna negatiivisen tuloveron avulla

Negatiivinen tulovero tarkoittaa, että tietyn tulorajan alapuolella veroprosentti on negatiivinen, eli valtio antaa rahaa kansalaiselle. Negatiivista tuloveroa on esitetty myös aiemmin.

Negatiivisen tuloveron rajana voidaan pitää esim. $a = 1600$ €/kk, joka johtaa samaan 1200 €/kk minimituloon, jota SKP on esittänyt, kun perustuloprosenttina on $p = 75$ %. Perustulo on vastikkeellista: perustulon saajan on oltava joko työntekijä, työtön työnhakija, eläkeläinen tai opiskelija. Jos työtön työnhakija kieltäytyy vastaanottamasta työtä, niin tästä on oltava karenssiseuraamukset. Perustulo korvaa kansaneläkkeen, työmarkkinatuen, työttömyysturvan peruspäivärahan, perussairauspäivärahan ja opintorahan. Perustulo ei korvaa ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa eikä ansiosidonnaista sairauspäivärahaa, mutta tästä enemmän jäljempänä. Opintolainajärjestelmä lakkautetaan. Perustulon rajaa korotetaan lasten lukumäärän mukaan esim. 200 €/kk. Korotus puolitetään vanhempien kesken.

Kun a = perustulon raja (esim. 1600 €/kk), p = perustuloprosentti (esim. 75 %) ja t = henkilön bruttotulot, niin niiden lisäksi maksettavan perustulon määrä on

$$P = \frac{p}{100} * (a - t)$$

silloin kun tulot t alittavat rajan a . Bruttotuloihin lasketaan kaikki tulot, mukaan lukien lapsilisät. Asumistuen huomioimisesta on enemmän jäljempänä. Rajan a ja valtion tuloverotuksen alimman tuloluokan välillä valtion tulovero on 0 €. Kunnallisverotuksen perusvähennyksen on oltava sellainen, ettei perustulorajan a alittavista tuloista makseta kunnallisveroa.

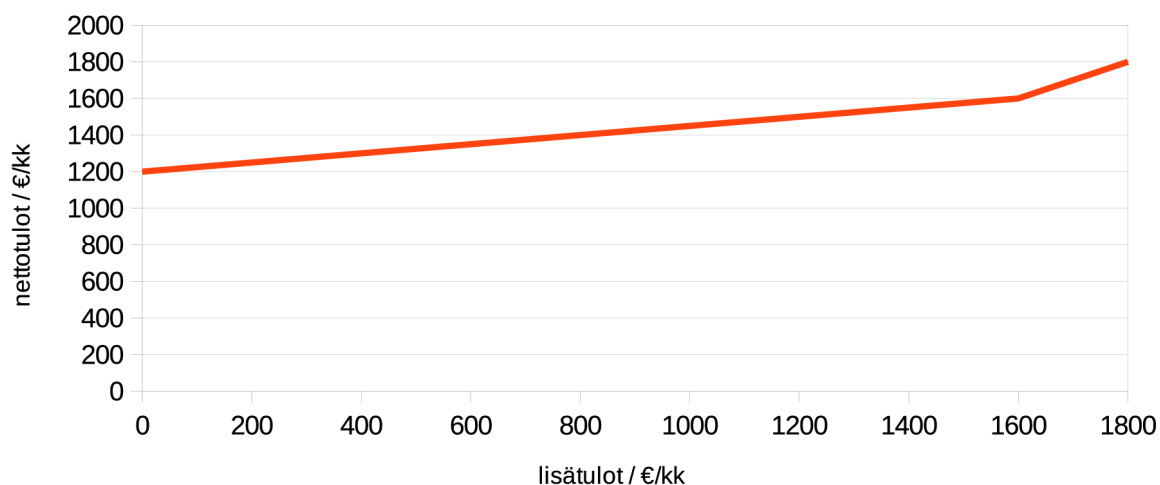
Oletetaan, että henkilön kuukausitulot ovat t ja lasketaan perustulot ja käteen jäävä tulo. Laskelmat on esitetty taulukossa 1 ja kuvassa 1.

Taulukko 1. Perustulot ja käteen jäävät tulot.

Tulot t / €/kk	Perustulo / €/kk	Nettotulot / €/kk	
0	1200	1200	1200
100	1125	1125	1225
500	825	1325	1325
1000	450	1450	1450
1300	225	1525	1525

Kuva 1. Nettotulot ansiotulojen funktiona

Ei ansiosidonnaista päivärahaa



Oletetaan, että työntekijä tekee osa-aikaista työtä ollessaan ansiosidonnaisella päivärahalla ja ansiotulot ovat A . Olkoon h osa-aikaisuusprosentti, joka ilmoittaa, kuinka monta prosenttia täydestä työajasta (40 tai 37,5 tuntia viikossa) työntekijä tekee. Esim. 10 tunnin viikkotyöajalla $h = 25\%$. Olkoon r ansiosidonnainen päiväraha, jos ei tee mitään lisätöitä. Maksettava päiväraha on

$$R = \left(1 - \frac{h}{100}\right) * r$$

ja negatiivisen tuloveron laskemiseen käytetyt tulot $t = R + A +$ lapsilisät (ja mahd. + asumistuki).

Taulukossa 2 ja kuvassa 2 on esitetty käteen jäävät tulot ansiotulojen funktiona, perustulo huomioiden, kun ansiosidonnainen päiväraha on 1000 €/kk, tulot täydellä työajalla ovat 1800 €/kk ja työaika vaihtelee 0 ja 40 tunnin välillä. Tässä oletetaan, ettei alle 1800 €/kk tuloista joudu maksamaan veroa.

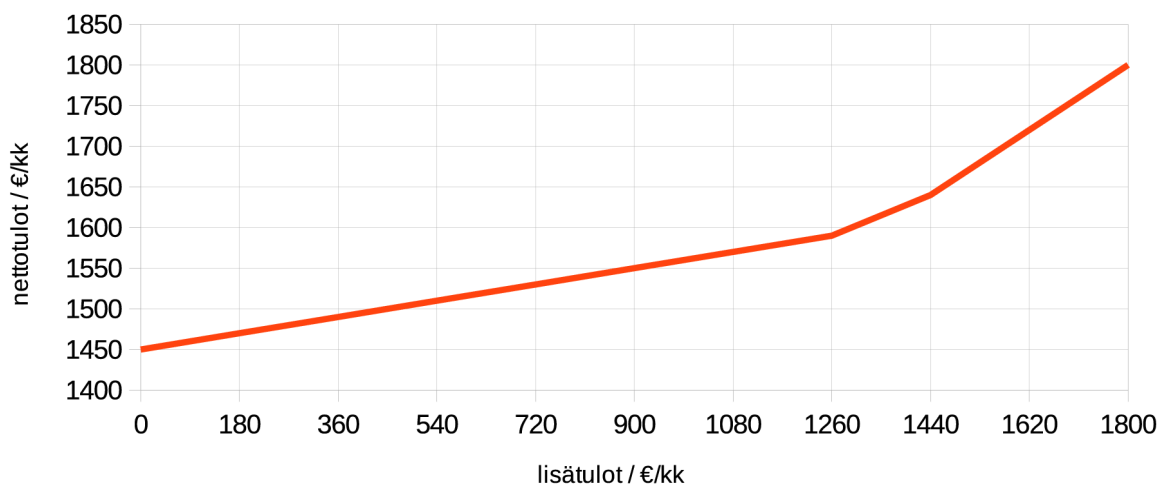
Taulukosta ja kuvasta näkyy, ettei pienten lisätulojen hankkiminen ansiosidonnaisen päivärahan päälle ole kovin kannustavaa. Kuitenkaan tämä ei vaikuta kunnolla palkatun työn vastaanottamisen kannustavuuteen. Kannustavuusongelma on lähinnä siinä, ettei ansiosidonnaisella päivärahalla kannata tehdä huonosti palkattuja osa-aikatöitä.

Taulukko 2. Nettotulot, kun työntekijä saa ansiosidonnaista päivärahaa.

<i>Osa-aikaisuusprosentti</i>	<i>Lisätulot / €/kk</i>	<i>Nettotulot / €/kk</i>
0%	0	1450
10%	180	1470
20%	360	1490
30%	540	1510
40%	720	1530
50%	900	1550
60%	1080	1570
70%	1260	1590
80%	1440	1640
90%	1620	1720
100%	1800	1800

Kuva 2. Nettotulot lisätulojen funktiona

Työntekijä saa ansiosidonnaista päivärahaa



Karenssipäivät on poistettava pätkätöitä tekeviltä työttömyysturvan saajilta. Lapsilisät on korotettava 1,5-kertaisiksi ja muutettava verolliseksi. Näin ne kohdentuvat eniten tarvitseville. Asumistuen huomioimiseen negatiivisen tuloveron laskennassa on kaksi vaihtoehtoa: tuki voidaan joko maksaa puhtaana käteen ja jättää se perustulon laskennassa käytetyn ansiotulon ulkopuolelle tai laskea asumistuki osaksi ansiotuloa. Ensin mainitussa mallissa perustulon rajatulon pitäisi olla pienempi kuin aikaisemmin käytetty 1600 €/kk. Rajatulo voisi olla esim. 1200 €/kk. Tämä malli huomioi jälkimmäistä mallia paremmin eri ihmisten erilaiset asumiskustannukset. Opiskelijoiden asumislisä on poistettava, ja sen tilalle opiskelijat on saatava yleisen asumistuen piiriin.

Opiskelijoiden (ja muidenkin) asumistuen on oltava vastikkeetonta ja sitä on saatava myös kesäkuukausina opintojen ollessa tauolla.

Negatiivinen tulovero vähentäisi merkittävästi toimeentulotukeen liittyviä passivoimis- ja kannustavuusongelmia.

Tommi Höynälänmaa